

УДК 351.87(438)

О. С. Проневич

**ПРИНЦИП НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПРОКУРАТУРИ:
ДОГМАТИЧНО-ПРАВОВА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ
ТА ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ**

Розглянуто догматично-правову інтерпретацію принципу незалежності прокуратури з урахуванням існуючих підходів до доктринального тлумачення правової природи принципів прокурорської діяльності та з особливою акцентуацією уваги на специфіці правової регламентації означеного принципу в титульному законі про прокуратуру. Особливу увагу приділено визначенню основоположних засад теорії правових принципів та європейським стандартам концептуального осмислення і легітимізації принципу незалежності прокуратури.

Ключові слова: принцип незалежності прокуратури, незалежність прокуратора, легітимізація принципу незалежності прокуратури, нелегітимний вплив і втручання у діяльність органів прокуратури.

Принципи права відображають сутність права як нормативного регулятора суспільних відносин. Вони є своєрідним стрижнем правової матерії, важливими елементами складних правових конструкцій. Феномен правових принципів традиційно привертає увагу дослідників. Радянській правничій науці, ґрунтованій на марксистсько-ленінській парадигмі, була притаманна фетишизація «принципів соціалістичного права». Сучасна теоретико-правова догма ґрунтується на постулаті щодо визнання базисного характеру правових принципів для будь-якої національної правової системи, окремої галузі (підгалузі) права або правового інституту. Правові принципи як основоположні ідеї (відправні начала, керівні положення) і незаперечні вимоги (позитивні зобов'язання) є важливим інструментом новелізації законодавства про прокуратуру. Відповідно до ст. 3 закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. визначено засади (принципи) діяльності прокуратури, до яких віднесено принцип незалежності прокурорів [1]. Зважаючи на позбавлення прокуратури всеосяжної контрольно-наглядової компетенції та набуття нею ознак класичної європейської служби публічного обвинувачення, забезпечення принципу незалежності прокуратури набуває особливого значення. Зокрема, аналітики наголошують на вжитті системних заходів з метою забезпечення більш виваженого взаємозв'язку між незалежністю, професійністю, підзвітністю і ефективністю прокуратури.

Упродовж останнього часу в юриспруденції сформувалася традиція осмислення принципу незалежності прокуратури та з'ясування його значення для ствердження цивілізованого стандарту прокурорської діяльності. Окремі аспекти цієї проблеми досліджувалися в роботах І. М. Байкіна [2], К. І. Кузьміна [3], В. І. Малюги [4], І. В. Орищенко [5], © Проневич О. С., 2014

М. О. Савелова [6], Я. М. Толочко [7], А. Франкевич [8], М. М. Черепанова [9], В. Ю. Шобухіна [10] та ін. Ознайомлення з науковим доробком вітчизняних і зарубіжних фахівців дає підстави стверджувати, що принцип незалежності прокуратури у більшості випадків розглядався занадто узагальнено в контексті пошуку можливостей підвищення ефективності її діяльності. Натомість сучасна ліберальна правова доктрина передбачає системний аналіз сутності принципу незалежності крізь призму унеможливлення нелегітимного втручання у діяльність прокуратури та забезпечення єдиного статусу прокурорів органів прокуратури, уповноважених на реалізацію особливо соціально значущих конституційних функцій.

Метою статті є догматично-правова інтерпретація принципу незалежності прокуратури з урахуванням існуючих підходів до доктринального тлумачення правової природи принципів прокурорської діяльності та особливою акцентуацією уваги на специфіці правової регламентації означеного принципу в титульному законі про прокуратуру.

В юриспруденції традиційно превалює вузьконормативне розуміння правових принципів, що об'єктивно зумовлює окремі колізії. По-перше, під правовими принципами зазвичай розуміють лише законодавчо закріплені основоположні ідеї. Такий підхід унеможлиблює віднесення до правових принципів керівних ідей правосвідомості, що не зафіксовані у нормативно-правових актах, однак отримали суспільне визнання і фактично реалізуються у правовідносинах [11, с. 15, 25]. По-друге, допускається невідповідне звуження значимості принципів та обмеження сфери їх чинності рамками правотворчості і правозастосування. У правотворчості їм відводиться роль теоретичної бази, що визначає зміст конкретних норм, а у правозастосуванні їх значення обмежується виключно потребою тлумачення норм [12, с. 205–213]. За подібного підходу керівні положення трансформуються у допоміжні елементи, призначені виключно для обслуговування потреб, пов'язаних із утворенням і використанням нормативного масиву та абсолютно непридатних для безпосереднього регулювання суспільних відносин. Наслідком є їх характеристика як певні вимоги до системи юридичних норм, а не до реальної поведінки суб'єктів правовідносин [13, с. 115]. Ураховуючи наявні перестороги і стереотипи у розумінні природи та призначення принципів права, вважаємо за доцільне запропонувати визначення правових принципів організації та діяльності прокуратури як основоположних ідей (положень), що мають характер безумовних вимог, закріплюються безпосередньо у законодавчих актах або ж витікають зі змісту конкретних правових норм та є керівними початками для органів прокуратури і прокурорів органів прокуратури, уповноважених на реалізацію функцій підтримання державного обвинувачення в суді, представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом України «Про прокуратуру», нагляду за додержанням законів органами, що провадять

оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, нагляду за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах, а також під час застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [1].

Європейська правова доктрина ґрунтується на постулатах щодо «нульової толеранції» суспільства та держави до будь-яких протиправних проявів і суспільних патологій, а також апіорної необхідності забезпечення незалежності, самостійності і неупередженості діяльності органів кримінальної юстиції. Нелегітимний вплив на діяльність органів кримінальної юстиції підриває засади правової держави та унеможливає повномасштабну реалізацію державної політики у сфері протидії злочинності. Аналітики виокремлюють низку загроз незалежності органів кримінальної юстиції, а саме: особливий порядок призначення працівників на посаду; відсутність гарантій виконання повноважень упродовж каденції; недостатню винагороду за виконання відповідальної та особливо суспільно значущої роботи; заборону створення професійних асоціацій (органів професійного самоврядування) або їх підпорядкованість державі; перманентну необґрунтовану публічну критику; існування безпосередньої загрози життю і здоров'ю працівників; відсутність ефективних державних механізмів захисту працівників і членів їх сімей тощо.

Полісемантична категорія «незалежність» має методологічне значення для з'ясування специфіки правового статусу прокуратури. У юриспруденції ствердилася думка, що цілісне розуміння її сутності неможливе без розмежування категорій «незалежність» та «неупередженість». Поняття «незалежність» водночас означає намір, статус і взаємовідносини на основі об'єктивних умов і гарантій. Натомість категорія «неупередженість» характеризує наміри чи позицію органу кримінальної юстиції або посадової особи під час вирішення конкретних питань або щодо певної сторони під час здійснення кримінального провадження (йдеться про унеможливлення упередженого вирішення конкретної правової проблеми або дій в інтересах однієї зі сторін). Поняття «неупередженість» містить суб'єктивний та об'єктивний компоненти, що полягають у запереченні будь-яких проявів особистої заангажованості або упередженості та забезпеченні безпристрасності, тобто закріплення гарантій, що виключають обґрунтований сумнів щодо упередженості та тенденційності певного рішення або дії.

Принцип незалежності прокуратури є похідним від конституційного принципу незалежності правосуддя. Він унеможливає будь-який зовнішній тиск на прокуратуру як стрижневий елемент правоохоронної системи та передбачає підпорядкування прокурора під час виконання процесуальних повноважень виключно конституції та законам. Обов'язок легітимізації принципу незалежності прокуратури покладено на державу. Як зазначено в п. 4 Керівних принципів ООН щодо ролі обвинувачів, держави забезпечують, щоб обвинувачі

могли виконувати свої професійні обов'язки в обстановці, вільній від загроз, перешкод, залякування, непотрібного втручання або невинного притягнення до цивільної, кримінальної або іншої відповідальності [14].

Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду інституційно-правового забезпечення діяльності прокуратури та стану наукової дискусії дає підстави виокремити інституційну незалежність прокуратури та індивідуальну незалежність прокурора. Інституційна незалежність прокуратури означає гарантовану конституцією та законами процесуальну правосуб'єктність прокуратури як інституту державної влади, її незалежність від інших органів публічної влади, а також закріплення обов'язку державних та інших органів поважати принципи незалежності прокуратури і безумовно дотримуватися означеного імперативу. Інституційна незалежність прокуратури охоплює незалежність із адміністративних питань та питань матеріально-технічного і фінансового забезпечення, незалежність у прийнятті рішень, наявність юрисдикційної компетенції, а також право та обов'язок використовувати передбачені законом повноваження з метою реалізації конституційних функцій у сфері правоохорони та правозахисту. Натомість індивідуальна незалежність прокурора полягає у законодавчо закріпленому праві прокурора користуватися незалежністю під час виконання своїх професійних обов'язків. Принцип незалежності прокурора загалом можна артикулювати таким чином: «прокурор під час здійснення процесуальної діяльності не зобов'язаний отримувати попередньої згоди начальника, а після виконання відповідних чинностей не потребує затвердження своїх дій начальником». Незалежність не слід ототожнювати з можливістю прийняття рішень прокурором на власний розсуд, оскільки визначальним є право та обов'язок прокурора діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією і законами. Індивідуальна незалежність прокурора забезпечується шляхом запровадження прозорості, недискримінаційної та демократичної процедури добору і призначення на посаду (незалежно від специфіки процедур добору на службу і призначення на посаду визначальними критеріями є наявність профільної вищої освіти, високий рівень професійної кваліфікації, досвід практичної діяльності, моральні якості кандидата), гарантованості перебування на посаді упродовж усієї каденції за умови сумлінного виконання службових обов'язків, гідного грошового та матеріального забезпечення, надання реальної можливості кар'єрного зростання (шляхом запровадження спеціальних кваліфікаційних іспитів для кандидатів на заміщення вищестоящих посад та справедливої системи об'єктивного оцінювання рівня теоретичної і практичної підготовки кандидатів), особливої процедури притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності за порушення професійних правових і деонтологічних стандартів, забезпечення умов для постійного підвищення професійної кваліфікації тощо.

Об'єктивне розуміння специфіки управлінсько-правової природи принципу незалежності прокурора неможливе без констатації обов'язку прокурорів виконувати адміністративні накази (розпорядження, вказівки, директиви, доручення) керівників органів прокуратури або уповноважених ними посадових осіб. Наявність такого обов'язку об'єктивно зумовлена ієрархічністю побудови органів прокуратури, уніфікацією управлінських процедур, необхідністю вирішення внутрішньоорганізаційних питань шляхом налагодження внутрішньої взаємодії окремих суб'єктів та координації їх діяльності. Водночас зауважимо, що упродовж останнього часу в законодавстві про прокуратуру провідних країн закріплено положення щодо права прокурора, який не погоджується з необґрунтованим наказом (вказівкою) начальника, вимагати його (її) зміни або увільнення від виконання певних дій. Остаточне рішення про увільнення прокурора від виконання певних дій уповноважений приймає прокурор, що є безпосереднім начальником посадової особи, яка віддала (видала) відповідний наказ (вказівку). Незалежність прокурора загалом гарантується такими інститутами: формально-правовим (професійним) імунітетом; забороною заміщення інших посад; забороною займатися діяльністю, що перешкоджає виконанню обов'язків, підтримує гідність влади або ставить під сумнів неупередженість дії суб'єктів владних повноважень; забороною належності до політичних партій та участі у політичній діяльності; забороною на здійснення мандату депутата парламенту; забезпечення можливостей для службової кар'єри і матеріального благополуччя (принагідно наголосимо, що в європейських країнах ствердилися уніфіковані засади фінансового забезпечення («винагороди») прокурорів і суддів як представників професій, які реалізують особливо значущу суспільну місію, пов'язану із забезпеченням торжества законності, і наділені повноваженнями легітимного обмеження конституційних прав) тощо. Незалежність прокурора пов'язана зі збереженням професіоналізму і відповідальності кожного прокурора та прокуратури як інституції.

Світова практика свідчить, що правові принципи організації та діяльності прокуратури закріплюються в конституціях, законах про прокуратуру та інших нормативно-правових актах, що складають правову основу її діяльності. Характерно, що правові принципи формуються у руслі ліберальної правової доктрини, що визнає фундаментальні права людини загальноцивілізаційною цінністю, а правовим началом у концентрованому вигляді, – природні невідчужувані права людини. Право не ототожнюється із законом, а справедливість розглядається як властивість права, виражена у рівному юридичному масштабі поведінки та пропорційності юридичної відповідальності вчиненому правопорушенню.

Відповідно до ст. 123 Конституції України встановлено, що організація і порядок діяльності органів прокуратури України визначаються законом [15]. В Україні ствердилася традиція закріплення

принципу незалежності прокуратури на рівні титульного закону про прокуратуру. Так, у п. 2 ч. 1 ст. 6 закону України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р. визначено, що органи прокуратури України здійснюють свої повноваження незалежно від будь-яких органів державної влади, посадових осіб, а також рішень громадських об'єднань чи їх органів. Відповідно до ст. 7 цього Закону закріплено низку загальних гарантій незалежності прокуратури у здійсненні повноважень, а саме: заборону втручання органів публічної влади, посадових осіб, засобів масової інформації, громадських об'єднань та їх представників у діяльність прокуратури під час реалізації функції нагляду або під час розслідування діянь, що містять ознаки злочину; юридичну відповідальність за вплив у будь-якій формі на працівника прокуратури з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися прийняття неправомірного рішення; унеможливлення будь-яких вказівок або вимог у зверненнях представників влади, інших посадових осіб до прокурора з приводу конкретних справ і матеріалів, що знаходяться у провадженні прокуратури; заборони розголошувати без дозволу прокурора дані перевері і досудового розслідування до їх закінчення [16].

Легітимізація принципу незалежності прокуратури в законі України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. [1] здійснена шляхом імплементації ключових положень сучасної європейської правової догми. Згідно з п. 5 ч. 1 ст. 3 цього Закону, принцип незалежності прокурорів передбачає «існування гарантій від незаконного політичного, матеріального чи іншого впливу на прокурора щодо прийняття ним рішень при виконанні службових обов'язків». Законодавцем встановлено, що незалежність прокурора забезпечується: особливим порядком його призначення на посаду, звільнення з посади, притягнення до дисциплінарної відповідальності; порядком здійснення повноважень, визначеним процесуальним та іншими законами; заборонаю незаконного впливу, тиску чи втручання у здійснення повноважень прокурора; установленим законом порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності прокуратури; належним матеріальним, соціальним та пенсійним забезпеченням прокурора; функціонуванням органів прокурорського самоврядування; визначеними законом засобами забезпечення особистості прокурора, членів його сім'ї, майна, а також іншими засобами їх правового захисту. Відповідно до ст. 16 нового закону України «Про прокуратуру» визначено, що незалежність прокурора ґрунтується на таких правових постулатах: незалежності під час здійснення функцій прокуратури від будь-якого незаконного впливу, тиску, втручання, а також обов'язку прокурора керуватися у своїй діяльності «лише Конституцією та законами України»; безстрокового призначення прокурора на посаду та можливості звільнення з посади або припинення його повноважень на посаді лише з підстав та в порядку, визначеному законом України «Про прокуратуру»; негайного повідомлення Генерального

прокурора України про початок кримінального провадження стосовно прокурора; обов'язку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших державних органів, їх посадових осіб та їх об'єднань поважати незалежність прокурора та утримуватися від здійснення у будь-якій формі впливу на прокурора з метою перешкоджання виконанню службових обов'язків або прийняття ним незаконного рішення; визначення меж обґрунтованої критики діяльності прокурора з урахуванням положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини; наданні прокурору права звертатися з повідомленням про загрозу його незалежності до Ради прокурорів України, яка зобов'язана невідкладно перевірити і розглянути таке звернення за його участю та вжити в межах своїх повноважень, передбачених законом України «Про прокуратуру», необхідних заходів для усунення загрози. Важливою новелою у контексті закріплення процесуальної незалежності прокурора є правова регламентація підпорядкування прокурорів і виконання ними наказів і вказівок керівників. Так, відповідно до ч. 1 ст. 17 закону України «Про прокуратуру» закріплено дві основоположні інституційно-правові засади: прокурори здійснюють свої повноваження у межах, визначених законом, і підпорядковуються керівникам виключно в частині виконання письмових наказів адміністративного характеру, пов'язаних із організаційними питаннями діяльності прокурорів та органів прокуратури; адміністративне підпорядкування прокурорів не може бути підставою для обмеження або порушення незалежності прокурорів під час виконання ними своїх повноважень. Законодавець нормативно закріпив повноваження Генерального прокурора України, керівників регіональних і місцевих прокуратур, а також їх перших заступників і заступників, видавати письмові накази адміністративного характеру (відповідні накази Генерального прокурора України є обов'язковими для виконання всіма прокурорами, а обов'язковість виконання наказів інших керівників зумовлена ієрархічністю організаційної побудови прокуратури, розподілом обов'язків між керівниками окремих органів прокуратури, дотриманням закріпленого в п. 2, 3 ч. 3 ст. 17 закону України «Про прокуратуру» правового імперативу щодо службового підпорядкування прокурорів нижчого рівня прокурорам вищого рівня). Під час здійснення повноважень, пов'язаних із реалізацією функцій прокуратури, прокурори є незалежними, самостійно приймають рішення про порядок здійснення таких повноважень, керуючись положеннями закону, а також зобов'язані виконувати лише такі вказівки прокурора вищого рівня, що були надані з дотриманням вимог ст. 17 закону України «Про прокуратуру». В означеному контексті наголосимо, що Генеральний прокурор України має право давати вказівки будь-якому прокурору. Загалом прокурори вищого рівня у межах повноважень, визначених законом, мають право видавати (віддавати) прокурору нижчого рівня

обов'язкові до виконання накази адміністративного характеру та вказівки, погоджувати прийняття ним певних рішень та здійснювати інші дії, що безпосередньо стосуються реалізації цим прокурором функцій прокуратури, виключно в межах та порядку, визначених законом. Законом передбачено апробовані у провідних країнах світу правові «запобіжники» порушення принципу незалежності прокурора прокурорами вищого рівня, що полягають у такому: надання прокурору, якому віддали наказ адміністративного характеру чи вказівку в усній формі, права вимагати надання письмового підтвердження такого наказу чи вказівки; звільнення прокурора від обов'язку виконання наказу та вказівки прокурора вищого рівня, що викликають у нього сумнів у законності, якщо він не отримав їх у письмовій формі, а також явно злочинних наказів або вказівок; надання прокурору права звертатися до Ради прокурорів України з повідомленням про загрозу його незалежності у зв'язку з наданням (відданням) прокурором вищого рівня наказу або вказівки. Принагідно зазначимо, що винятково значущим для «зміцнення незалежності прокурорів, захисту від втручання в їх діяльність» є інститут прокурорського самоврядування. Так, відповідно до п. 2–5 ч. 9 ст. 71 нового закону України «Про прокуратуру» Рада прокурорів України як вищий орган прокурорського самоврядування у період між всеукраїнськими конференціями працівників прокуратури наділена досить широкими повноваженнями щодо забезпечення незалежності прокураторів, а саме: організації «впровадження заходів щодо забезпечення незалежності прокурорів»; розгляду питання правового захисту прокурорів; розгляду звернення прокурорів та інші повідомлення про загрозу незалежності прокурорів, вжиття за наслідками розгляду відповідних заходів (повідомлення відповідних органів про підстави для притягнення до кримінальної, дисциплінарної чи іншої відповідальності; ініціювання розгляду питання щодо вжиття заходів забезпечення безпеки прокурорів; оприлюднення заяви від імені прокурорського корпусу про факти порушення незалежності прокурора; звернення до міжнародних організацій з відповідними повідомленнями тощо); розгляду звернення щодо неналежного виконання прокурором, який обіймає адміністративну посаду, посадових обов'язків, встановлених для відповідної адміністративної посади [1].

В наказах Генеральної прокуратури України також особлива увага приділяється забезпеченню реалізації принципу незалежності прокурора. Так, у підп. 2 п. 1.1 наказу від 26 грудня 2011 р. № 1гн «Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України» закріплена вимога до перших керівників органів прокуратури принципово реагувати на будь-які посягання на незалежність прокуратури у здійсненні повноважень, протидіяти втручанням (впливу) неуповноважених законом суб'єктів у діяльність прокурорів з метою перешкодити виконанню ними або домогтися прийняття неправомірного рішення, не допускати обмеження процесуальної самостійності

прокурорсько-слідчих працівників, а вказівки з питань слідчої, наглядової діяльності та участі прокурорів у судах надавати підпорядкованим працівникам виключно у письмовій формі [17]. У п. 5 наказу Генпрокуратури України від 15 липня 2014 р. № 220 «Про порядок надання Генеральному прокурору України на розгляд, для доповіді або підпису документів, складених у Генеральній прокуратурі України» визначено обов'язок керівників прокуратур усіх рівнів «роз'яснити підпорядкованим працівникам право кожного прокурора та слідчого самостійно, без погодження з керівниками, звертатися до Генерального прокурора України з рапортом з питань прокурорсько-слідчої діяльності, які ці працівники вважають важливими та такими, що потребують особистого втручання Генерального прокурора України» [18]. У Кодексі професійної етики та поведінки працівників прокуратури, затвердженому наказом Генпрокуратури України від 28 листопада 2012 р. № 123, також констатовано важливість формування у працівників прокуратури здатності протистояти намаганням неправомірного впливу на їхню службову діяльність, а також належності принципу незалежності та самостійності до основоположних засад професійної діяльності працівників прокуратури. У ст. 7 Кодексу наголошено на незалежності працівника прокуратури від будь-якого впливу, тиску чи втручання в його професійну діяльність, а також наявності обов'язку активно, у визначений законодавством спосіб, протистояти спробам посягання на його незалежність, а у ст. 23 закріплено обов'язок працівника прокуратури щодо співпраці у межах повноважень з органами публічної влади «при виконанні своїх службових обов'язків і здійсненні заходів щодо зміцнення законності і правопорядку, якщо це не суперечить принципу його незалежності» [19].

Резюмеючі, зазначимо, що принцип незалежності прокуратури має основоположне значення для ствердження цивілізованого стандарту організації та діяльності органів прокуратури України. Принцип незалежності прокуратури є похідним від конституційного принципу незалежності правосуддя. Він унеможливає будь-який зовнішній тиск на прокуратуру, а також передбачає підпорядкування прокурора під час виконання процесуальних повноважень виключно Конституції та законом. Станом на теперішній час у юриспруденції сформувалася правова догма щодо виокремлення інституційної незалежності прокуратури та індивідуальної незалежності прокурора органу прокуратури. Індивідуальна незалежність прокурора поширюється виключно на реалізацію ним процесуальних повноважень і корелюється з обов'язком прокурорів виконувати адміністративні накази (розпорядження, вказівки, директиви, доручення) керівників органів прокуратури. Наслідком новелізації вітчизняного законодавства про прокуратуру є генеза органів прокурорського самоврядування як важливого чинника забезпечення реальної незалежності прокурорів, що об'єктивно сприятиме захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина, зміцненню законності і правопорядку.

- Список використаних джерел:** 1. Про прокуратуру : закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-vii>. 2. Байкин И. М. Независимость прокуратуры – залог эффективности ее деятельности [Електронний ресурс] / И. М. Байкин // Российский юридический журнал. – 2009. – № 3. – С. 211–213. – Режим доступу: http://www.ruzh.org/rlj/2009/2009_3/DJVU/1706.pdf. 3. Кузьмін К. І. Принципи організації та діяльності прокуратури: проблеми визначення [Електронний ресурс] / К. І. Кузьмін // Наука і правоохорона. – 2013. – № 2 (20). – С. 32–34. – Режим доступу: http://naukaipravooohorona.com/index_htm_files/06_Kuzmin.pdf. 4. Малюга В. І. Принципи організації та діяльності прокуратури України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / Малюга Віктор Іванович. – Київ, 2002. – 205 с. 5. Орищенко І. В. Щодо принципів організації та діяльності прокуратури України / І. В. Орищенко // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 691–696 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2012_1_108.pdf. 6. Савелов М. А. Независимость органов прокуратуры как важнейший конституционный принцип их деятельности / М. А. Савелов // Бизнес в законе. – 2014. – № 2. – С. 213–215. 7. Толочко Я. Міжнародно-правові стандарти незалежності прокурорів та їх реалізація в Україні / Толочко Яна // Митна справа. – 2014. – № 2 (92), ч. 2, кн. 2. – С. 270–276. 8. Frankiewicz A. W sprawie niezależności Prokuratora Generalnego w Polsce [Електронний ресурс] / Anna Frankiewicz // Przegląd prawa konstytucyjnego. – 2010. – № 1. – S. 191–202. – Режим доступу: <http://www.marszalek.com.pl/przegladowakonstytucyjnego/ppk1/15.pdf>. 9. Черепанов М. М. Принципы организации и деятельности российской прокуратуры : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Черепанов Максим Мухтаржанович. – Екатеринбург, 2008. – 168 с. 10. Шобухин В. Ю. О некоторых принципах организации и деятельности российской прокуратуры [Електронний ресурс] / В. Ю. Шобухин // Российский юридический журнал. – 2008. – № 5. – С. 144–150. – Режим доступу: http://www.ruzh.org/rlj/2008/2008_5/DJVU/1791.pdf. 11. Смирнов О. В. Основные принципы советского трудового права / О. В. Смирнов. – М. : Юрид. лит., 1977. – 215 с. 12. Спасов Б. Закон и его толкование : пер. с болг. / Борис Спасов ; отв. ред.: Калюшин Е. И. ; пер.: Сафонов В. М. – М. : Юрид. лит., 1986. – 247 с. 13. Иванов Р. Л. О понятии принципов права / Р. Л. Иванов // Вестник Омского университета. – 1996. – Вып. 2. – С. 115–118. 14. Керівні принципи ООН щодо ролі обвинувачів : прийн. восьмим Конгресом Організації Об'єднаних Націй з профілактики злочинності і поведження з правопорушниками (Гавана, 27 серп. – 7 верес. 1990 р.) [Електронний ресурс] / пер. здійснено Центром політико-правових реформ. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/files/oon_com_split_1.pdf. 15. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. 16. Про прокуратуру : закон України від 5 листоп. 1991 р. № 1789-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1789-12>. 17. Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України : наказ Ген. прокуратури України від 26 груд. 2011 р. № 1гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?m=fslib&t=fsfile&c=download&file_id=151863. 18. Про порядок надання Генеральному прокурору України на розгляд, для доповіді або підпису документів, складених у Генеральній прокуратурі України : наказ Ген. прокуратури України від 15 лип. 2014 р. № 220. – Київ, 2014. – 4 с. 19. Кодекс професійної

етики та поведінки працівників прокуратури : наказ Ген. прокуратури України від 28 листоп. 2012 р. № 123 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=182040.

Надійшла до редакції 08.12.2014



Проневич А. С. Принцип независимости прокуратуры: догматично-правовая интерпретация и правовая регламентация

Рассмотрена догматично-правовая интерпретация принципа независимости прокуратуры с учётом существующих подходов к доктринальному толкованию правовой природы принципов прокурорской деятельности и с особой акцентуацией внимания на специфике правовой регламентации этого принципа в титульном законе о прокуратуре. Особое внимание уделено определению основ теории правовых принципов и европейским стандартам концептуального осмысления и легитимизации принципа независимости прокуратуры.

Ключевые слова: принцип независимости прокуратуры, независимость прокурора, легитимизация принципа независимости прокуратуры, нелегитимное влияние и вмешательство в деятельность органов прокуратуры.

Pronevych O. S. The principle of independence of prosecution, dogmatic legal interpretation and legal regulation

The article is devoted dogmatic and legal interpretations of the independence of prosecutors considering existing approaches to doctrinal interpretation of the legal nature of the principles and prosecution of accentuation particular attention to the specifics of legal regulation in principle appointed title law prosecutor. The relevance of the topic chosen objectively caused by the adjustment paradigm of organization and functioning of organs, amendment of the legislation on the prosecutor's office and the consequent deprivation prosecution comprehensive control and supervision competencies and entry into features classic European public prosecution office. Special attention is paid to the definition of the fundamental principles of the theory of legal principles and European standards conceptual understanding and legitimizing the independence of prosecutors.

The independence of the prosecutor broadly interpreted as a constitutional principle of justice that involves submission of the prosecutor in the line of force, the Constitution and the laws, and rules out any external pressure and the dependence of the prosecutor. The author stated that the independence of the prosecutor should be considered in the context of conservation of professionalism and responsibility of each prosecutor organs and prosecution as an institution authorized by the implementation of a number of particularly socially important constitutional functions.

Keywords: independence of the prosecution, procurator independence, independence of prosecutors legitimization, illegitimate influence and interference in the prosecution.

